

Ljudstvo Španije zajela nova "sveta inkvizicija"

FAŠIZEM SPREMENIL VSO DRŽAVO V
JETNIŠKI TABOR. — CERKEV SE VESELI
POVRATKA "STARIH CASOV". — TEROR
NAD REPUBLIKANCI DIVJA NEMOTENO

Vojna za uničenje španske republike, ki je trajala 32 mesecev in 10 dni, je bila končana uradno 2. aprila, neuradno pa 28. marca s fašistično osvojitvijo Madrida. Ni pa končana fašistična vojna proti ljudstvu, ki je branilo svojo republiko.

Draga zmaga

V Madrid, v Valencijo in v druga mesta, ki so se morala udati fašistični premoči dveh velesil, so zmagovito vkorakale poleg Francovih domačih čet Mussolinijevi polki, Hitlerjevi tanki in horde Mavrov iz Maroka. Hitler in Mussolini sta čestitala generalu Francu na "slajni zmagi" in on se je v odgovoru obema zahvalil za njuno pomoč, "katere ne bo Španija nikdar pozabila". In resnično je ne bo...

Vezelje hierarhije

Na evetno nedeljo 2. aprila so bile v Madridu vse cerkve polne. V vseh so se brale zahvalne maše od zgodnjega jutra do poldanske ure. Tako so poročali ameriški žurnalisti. Čudež je v tem, kako so mogle vse te cerkve vztrati kar preko noči, in od kje je prihrumela armada duhovnikov, ko so vendar vsi katoliški viri nad tri leta trdili, da so "rdečkarji" pomorili duhovnike in nune, cerkve in samostane pa požgali in porušili.

Se ena laž

Po vkorakanju fašističnih čet v Madrid je izdal Franco propagandni biro časnikarjem komunikacije, v katerem ugotavlja, da so našle skoro vsa poslopja v Madridu poškodovana in nekatera čisto porušena. Krivdo

za to uničevalno delo pa so vrgli na republikance, ki so "požigali in rušili" nad 33 mesecev. Tudi to je čudež, kajti zdaj je jasno, da so Hitlerjevi in Mussolinijevi letalci operirali svoja vojna letala nad Madridom le v svarilo republikancem, naj nikar ne rušijo! Vnarnji poročevalci so se sicer čudili Francovemu poročilu o krivdi za razdejanje Madrida. Čudno je tudi to, čemu so republikanci rajše rušili svoje zgradbe in vladne palače kot cerkve. Ali pa je morda resnica ta, da so znali Hitlerjevi in čudežjevi letalci metati bombe tako, da niso padale na cerkve, razen tu in tam po nesreči katera?

Uvedba prisilnega dela

Diktator Franco je odredil, da morajo iti vsi, ki so služili v armadi za obrambo republike, v koncentracijski tabor. Okrog 650.000 mož in fantov je prizadetih. Tu jih fašisti porazdeljujejo v delavske čete; vlada jih je proglasila za "vojne vjetnike" in jih poslala graditi ceste, mostove, železnice in popravljati zgradbe. Fašisti, ki so se uprli vladi in republiki, katera je nastala po volji večine ljudstva, so v vojni povzročili Španiji ogromno gmotno škodo. Tisti, ki so republiko in svojo svobodo branili, pa so zdaj zasluženi in vrženi v prisilno delo. Cerkev to početje blagoslovja, ker ji general Franco vrača pripljenjena bogastva.

Inkvizicija obnovljena

V Madridu in drugih krajih republikanske Španije, ki so prišli pod fašistično oblast zadnjega leta, je zdaj obnovljena inkvizicija. (Nadaljevanje na 5. strani.)

NOVI ZAKONI PROTI UNIJAM IN STAVKARJEM

Zahvala Svetega očeta generalu Francu

Papež Pij XII. je poslal fašistični Španiji svoj "apostolski blagoslov" in čestitko generalu Francu k njegovi zmagi. To ni bila prva, kajti kardinal Pacelli, sedanjí papež — je bil njegov zaveznik in pomagal zarotniškim generalom v Španiji še predno so dvignili svojo oboroženo silo za zrušenje republike.

Pet odstotkov španskega ljudstva je padlo v tej vojni, ki se je pričela proti volji večine in po volji cerkve, ki se ni mogla sprijazniti z resnico, da ne bo mogla vse večne čase posedovati Španije sebi v korist in v zaslužjenje ljudstva.

Papež, ki hoče biti "mirovni" papež, je v svoji čestitki generalu Francu dejal:

"Z dna srca se zahvaljujemo Bogu, ker je vam, dragi ekselenca general Franco, dodelil željeno zmago za katoliško Španijo, in ga prosimo, da ta nam tako ljuba dežela, zdaj, ko je našla svoj mir, obnovi z vso svojo žilavostjo starodavne krščanske tradicije, ki so ji dale tolikšno slavo."

Papež Pij XII. bi se moral za to "krščansko" zmago zahvaliti predvsem Hitlerju in Mussoliniju, ki mu bosta nedvomno povzročila še dokaj skrbi, in pa mohamedanskim Mavrom iz Maroka, kajti brez teh bi republika ne bila poražena.

Kaj neki bo rekla zgodovina čez pol stoletja, ko bo beležila, da se je sveti oče za zmago "krščanstva" v Španiji zahvaljeval sovražnikom krščanstva, ki so ga porazili — namreč takega, kakršno bi moralo biti?

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Konvencija UAW (unija avt-nih delavcev) v Clevelandu je s pomočjo dveh glavnih vodij CIO, Hillmana in John L. Lewisa, primorala komunistično stranko na umik. Hillman ji je dejal, da če so komunisti res za unijo, naj to dokažejo z delom za unijo, namesto da jih izrabljajo za svojo stranko. Browder je na to izjavil, da je to njihov pravi namen.

Novi odbor UAW ne bo pod kontrolno takozvanih komunistov. Tako zagotavljajo predstavniki CIO, katerim so začele komunistične aktivnosti v unijah presedati toliko, da jim hočejo napraviti konec. Predsednik UAW je R. J. Thomas, ki je smatran za konservativca, ampak ne take sorte, kakor je Homer Martin. Tajnik-blagajnik George F. Addes, ki je bil med delegati zelo popularna oseba, je radikalnih nazorov. Poročevalci so ga označevali za "militantnega socialista". Komunistični vpliv na konvenciji je najhujši potlačil znani delavski vodja in pristaš socializma, Walther Reuther.

Hitler je prošlo soboto rohnol proti Angliji, pretel Poljski,

da si bo opekla prste, če bo šla skupaj z Anglijo, in Francijo, grozil z oboroževanjem in vojno, ampak vendar na tak način, da so ga vsi izven Nemčije razumeli, da izgublja korajžo. V Nemčiji jim seveda tega ne sme nihče raztolmačiti, zato smatrajo, da je mož še zmerom Napoleon, ki bo osvajal in osvajal, da bodo Nemci imeli dovolj prostora "za življenje".

Anglikanski nadškof Canterbury je priporočal v zbornici lordov svetovno akcijo proti Hitlerju in za mir pod vodstvom novega papeža Pija XII. Miru s takimi sredstvi prav gotovo ne bo.

Hitler in Franco si tudi izmenjujeta čestitke. Prvi je njemu čestital na popolni zmagi, Franco pa Hitlerju na njegovi osvojitvi Češke in se mu zahvalil za pomoč, s katero mu je omogočil poraziti republiko.

Štirideset milijard dolarjev je ogromen dolg. Imajo ga v tolikšni vsoti Zed. države, ali več ko kdaj prej v svoji zgodovini. Na vsako osebo ga pride \$307.69.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Tudi Jugoslavija prihaja na vrsto

Ze ko je Hitler osvojil Avstrijo, so nacisti Nemci v Jugoslaviji — v prvi vrsti v Mariboru in drugod v Sloveniji, dvignili prejšnji klic "Heil Hitler!" Nemški nacionalistični klubi so mu brzojavili čestitke in ga povabili, naj pride dalje na jug — v Maribor.

Zdaj prireajo v jugoslovanskih obmejnih krajih (v Sloveniji) že organizirane demonstracije za svojega firaerja v Berlinu. Jugoslovanska vlada je v skrbeh, a si ne upa zatrei teh pojavov, ker upa, da se bo na ta način ognila Hitlerjevemu gromu. Pa ji ta popustljivost ne bo pomagala. Kadar se bo Hitler odločil, da hoče "obračunati" z Jugoslavijo, bo predložil "račun" in ukazal: "Izpičajte!"

Ako je Angliji zdaj resnično za "zaustavljenje Hitlerja", in njo vred Francija, bo za vlado v Beogradu pametno, in za Hrvate, če se pridružijo tej fronti.

Konferenca P. M. in JSZ v Chicagu

Chicago. — V nedeljo 28. maja bo v Slovenskem delavskem centru v Chicagu konferenca društev Prosvetne matice, kulturnih društev in slovenskih domov, ki so včlanjeni v nji, in pa klubov JSZ. Za predavatelja na tem zborovanju je povabljen Joseph Martinek, ki je bil eden glavnih urednikov socialističnega dnevnika Pravo Lidu v Pragi in bo lahko razložil sedanje stanje mednarodnega delavskega gibanja v Evropi iz svojih izkušenj.

Sedeči stavkarji toženi za milijone odškodnine

Apex Hosiery kompanija toži sedeče stavkarje, oziroma njihovo unijo za \$3.515.872, češ, da so ji napravili v sedeči stavki toliko škode na imovini in biznisu.

Svoboda v Španiji

Vsa pisma v Španiji morajo biti oddana v nabiralnike odprta. Vlada priporoča, da si naj ljudje rajše pišejo na dopisnicah, da bodo cenzorji imeli manj dela, ker jim ne bo treba vleči pisem iz kuvert.

Kanoni in pivo

Nemška vlada je odvzela ljudstvu maslo, da je več denarja za topove, zdaj pa mu ponuja slabo pivo, podražila mu je vino in usmerila svojo politiko tako, da bo moral denar, ki so ga Nemci doslej trošili za opojne pijače, v bodoče za municijo. Hitler, ki ne pije nič opojnega, daje Nemcem vzgled, da se naj navdušijo za prohibicijo. Pa jih nič kaj ne mika.

WISCONSIN ZDAJ NA ČELU AKCIJE ZA REGULIRANJE PIKETIRANJA IN UNIJ

INDUSTRIALCI SE SKRILI ZA HRBET
FARMARJEV. — PREDLOGE ZA ZAVIRANJE
UNIJ V MINNESOTI. — ZASLIŠAVANJA O
WAGNERJEVEMU DELAVSKEMU ZAKONU

Država Wisconsin je bila do pred nekaj leti v ospredju socialne zakonodaje in liberalizma. Nedavno pa je njena legislatura sprejela zakon, ki je udarec za unije, ker jim je nametal v slučaju stavk toliko ovir, da bo mogla biti le malokatera zmagovita.

Nedovoljena piketiranja

Zakon na primer pravi, da smejo v stavkah piketirati edino tisti delavci, ki so bili vpisani v prizadetem podjetju, nikakor pa ne "tuji" ljudje. Zelo stroge so določbe, ki unijam določajo, kako ne smejo agitirati za pridobivanje članov. Dalje so v zakonu določbe proti bojkotnim akcijam, ki jih bodo sodniki lahko poljubno tolmačili in to ponavadi delajo zmerom v škodo delavstvu.

Farmarji vzeti za čit

Industrialci v Wisconsinu se že več let bore za omejitve svobodščin delavcev in unij. Ampak kakega res ostrega zakona proti unijam ne niso mogli izvajati. V stavkovni epidemiji skozi zadnjih nekaj let pa so se dogodile stavke tudi v mlekarstvu in v drugih združenjih in korporacijskih podjetjih farmarjev. Velike korporacije so se v svojem boju proti unijam umaknile v ozadje in poslane zastopnike farmarjev na prvo mesto. Ker je bila marsikaka stavka res nepremišljena in farmarjem povzročila škodo na pridelkih, je naravno, da so se kmetovalci navdušili za predlog, ki naj bi jih ščitil.

"Človeške pravice"

Governor je v svoji izjavi, ko je podpisal postavbo proti unijam in s tem razveljavil nekaj prejšnjih, ki so bile njim v prid, dejal, da to stori zato, ker ta zakon varuje koristi podjetij (industrialnih in farmarskih) in zaeno varuje delavce, ki bi radi služili, pa jih "tuji piketi" nadlegujejo, jim groze in jih včasih pod takimi pretinami celo pridobijo v stavko proti njihovim volji, ker jih nihče ne protektira pred vsiljivci. V bodoče jih bo morala na podlagi novega zakona ščititi država.

Pomoč Japonski

Japonska ne bi mogla voditi svoje vojne proti Kitajski brez pomoči Zed. držav. Dr. Walter Jud pravi, da vlada v Tokiu vodi svoje osvajanje azijske celine s pomočjo ameriških bomb, ameriškega bakra, ameriškega bombaža, kavčuka itd. To seveda ni "ameriška neutralnost", s kakršno je vlada v Washingtonu pomagala ugonobiti špansko republiko.

Cenzura in cenzorji

V demokratičnih deželah imamo običaj ostro obsojati cenzuro. Ampak prav v istih deželah, med demokrati, jih je mnogo, ki bi radi bili cenzorji. Tudi Slovenci nismo izjema. Na predlanski konvenciji SNPJ je nekdo predlagal, da se naj pusti na zborovanje samo tistim poročevalcem, ki pišejo resnico. Človek, ki je to zahteval, je socialist. Imel je dober namen, toda njegova zahteva je bila enaka Hitlerjevi in Mussolinijevi, kajti tudi ta dva zahtevata, da smejo biti v njunima deželah samo taki poročevalci, ki pišejo "resnico". Vse druge izganjata — namreč vse, ki ne pišejo tako, kot bi bilo njima po godu.

Tu in tam kdo zahteva, da bi ta ali oni dopisnik ne smel dobiti prostora v Proletarcu. Enake zahteve dobivajo od svojih čitateljev drugi slovenski uredniki.

Cenzorjev, ki bi radi zadušili svobodo izražanja, je torej veliko in sreča je, da nimajo moči ukazovati, kdo naj piše in kaj, je po mnenju teh kandidatov za cenzorje "resnica". V Proletarcu sme vsakdo izraziti svoje misli, kajti uredništvo tega lista ne veruje v cenzuro, nego v svobodo izražanja, ki pa se je seveda ne sme izrabljati, kajti svoboda izražanja je pravica ljudi, ki zna je misliti, ne pa beznica za medsebojno zmerjanje in laži.

Hrvatsko vprašanje na kritični točki

Associated Press poroča iz Zagreba v depeši z dne 2. aprila, da je hrvatski nacionalistični vodja dr. Vladko Maček dne 21. marca izjavil, da bodo Hrvati izvajali svoje zahteve za popolno avtonomijo, in jim je čisto vseeno, ako jim pri tem pomaga Hitler, ali pa demokracije države. Izgleda, da se Hrvati izkušeni Slovakov, katerim je pomagal v "svobodo" Hitler, niso nič naučili, pa tudi vlada v Beogradu je zanemarljivo.

"Mitrana potuje skozi mrak"

Gornje je naslov satire, ki jo je za prihodnji "Majski Glas" napisal Ivan Molek. Članek o civilni vojni o Španiji, ki je bila nedavno končana, s pogaženjem republike, je napisal Josko Oven, kot smo že omenili v prejšnji številki.

Kot običajno, bodo tudi v letošnjem "Majskem Glasu" zastopani naši stari sotrudniki in med njimi bo tudi nekaj novih naših znancev. Torej revija, ki bo res vredna, da jo človek čita in pripreči v naročju vsakega, ki razume naš jezik. Posamezni izvod stane 30c. "Majski Glas" se naroča pri "Proletarcu".

Nova "socializacija" zemlje v Zedinjenih državah

Pred nekaj desetletji je zvezna vlada zemljo podarjala o-nim, ki so jo hoteli obdelovati, in pa magnatom, ki so gradili železnice. Tudi marsikdo drugi je bil deležen.

Zdaj ameriška vlada jemlje zemljo, ki jo je podarjala zastojni, nazaj, in zanjo prilično plačuje.

Sovjetska Unija jo je kmetom enostavno vzela. Kdor je godrnjal, je bil poslan na prisilno delo bodisi v Sibirijo ali kjer je že vlada potrebovala zastojne delavce. Tu je drugače. Vlada Zed. držav plačuje

zemljo tudi onim, ki so jo od nje dobili zastojni. Zdaj jo je v njeni posesti že blizu 16 milijonov akrov, brez one, ki je bila že pred to krizo njena posest, kot narodni parki itd. Površina te zemlje je večja, kot pa površina držav Massachusetts, New Jersey, New Hampshire, Connecticut, Delaware in Rhode Island.

Vsa ta novo pridobljena zemlja v vladno posest je pod upravo notranjega in agrikulturnega departementa zvezne vlade. Zanj je vlada njenim lastnikom izplačala nad milijardo dolarjev.

Veliko te zemlje je take, ki je bi vlada sploh ne smela nikoli nikomur podariti, ker ni godna za poljedelstvo. Bilo bi pametnejše, da se je bi pustilo bi-volet. Druga, ki jo je vlada zdaj prevzela, je sicer rodovitna, toda v takih krajih, da se farmarji na nji niso mogli preživljati. Nekaj pa jo je vlada kupila v krajih, katere je sprejela v umetna jezera, ali pa jo uporabila v velike javne nprave.

Te spremembe v lastništvu, ki so se dogodile v sedanji krizi, so priča, kako nesmoteno so Zed. države razvijale agri-

kulturo, kako tjavendan so dopuščale, da so se ljudje nasteljevali za kmetovanje v pustini, dasi je bilo dobre zemlje v izobilju. Tisoče družin se je naselilo na zastojne "homesteads" daleč od prometnih zvez in se vrgle pomanjkanju od vsega početka, namesto da jim bi vlada rajše pomagala do domačij v krajih, kjer so pogojni vsaj zasloni dobri za ugodno življenje. Planiranemu gospodarstvu lahko ta ali oni reče "socializem", ampak je potrebno in bo v današnji družbi čezdalje bolj nujno.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA: v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75, za četrt leta \$1.00.

Izvoznatstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Nemčija danes in 1917

Moderna Nemčija je posedovala največ evropske celine leta 1917. Vsa Avstro-Ogrska je bila pod njeno oblastjo. Vsa Poljska, skoro vsa Rumunija, vsa današnja Jugoslavija, Bolgarija, Belgija, velik del Francije skoro do Pariza, Estonija, Latvija, Litvinska, Finska in Ukrajina, katero ji je prepustila sovjetska Unija v pogodbi, ki jo je s kajzerjem sklenila v Brest Litovsku.

Kajzerjeva Nemčija leta 1917 je kontrolirala več ko še enkrat toliko ozemlja v Evropi, kot ga ima v oblasti zdaj Hitlerjeva Nemčija.

Hitler hoče kajzerja iz leta 1917 doiti in vrh tega ga nadkriliti v osvajanjih. Svojih namenov ne skriva. Venomer poudarja, da potrebuje 80 milijonov Nemcev več prostora kot 40 milijonov Francozov. Francozi ga imajo veliko, Nemci pa tako malo, da se bodo zadušili, če ga ne dobe več za svoje razgibanje. Zato v vsakem govoru poudarja: "Dobili ga bomo! Ni hče na svetu nam ne more vzeti pravice živeti!"

Kajzer je izgubil vse, kar si je prisvojil v svetovni vojni in prej, ker so ga zavezniški s pomočjo Zed. držav na zapadni fronti nabili in njegovo armado pogladi v bez. Tako je tudi sovjetska Rusija dobila nazaj bogato Ukrajino, po kateri se Hitlerjeve sline neumorno cede. "Nemčija bo imela lahko vsak dan pojedino, če dobi Ukrajino," pravi Hitler.

To, kar počne Hitler, je nadaljevanje kajzerjevega imperializma. Razlika je le, da je kajzer verjel v stari "liberalni" kapitalizem, dočim Hitler trdi, da uvaja v Nemčijo "praktični socializem" in s tem nov red in novo pojmovanje življenja.

To seveda ni res. Njegova "nova" (nacijska) filozofija in zmaga je posledica bankrotiranja kajzerjeve Nemčije, imperialističnega versailleskega "mira" in pa nesloge nemškega proletariata.

Hitler je mogočen, ker je državo osemdesetih milijonov ljudi spremenil v vojašnico, ni pa nepremagljiv. Pacifizem ga kajpada ne bo strl, ampak lahko ga spravi na kolena gospodarska in oborožena sila Velike Britanije, Francije, Rusije in Poljske s sodelovanjem Zed. držav in drugih dežel, ki bi hotele ali mogle pomagati. V dvoboju s tako kombinacijo bi padla Mussolini in Hitler. Vprašanje je le, ali bi bil novi "mir" kaj boljši od versailleskega? Če bi na razvalinah dučejeve in firerjeve države sklepali o bodočnosti Evrope in ostalega sveta taki ljudje, kakršni so diktirali "mir" Nemčiji po zadnji svetovni vojni, bo to spet samo le odmor v pripravah za novo klanje.

Divjajoča diktatorja je treba poraziti. Prav tako je pa potrebno po zmagi ustvariti mir, ki bo mir in to bo mogoče le, ako fašistično in kapitalistično podrtijo naslednjo uredbo, v kateri bo sodelovanje dežele z deželo v prid druga drugi temeljni zakon.

Dr. Townsend in Oscar Ameringer

Socialisti se bore za starostno pokojnino od početka svojega gibanja. Ampak starih ljudi niso mogli pridobiti v svojo stranko. Dr. Townsend jih je dobil v svojo organizacijo v dobrem letu. In še prilično računal jim je zato. Ampak ni razvijal teorij. Obljubil je penzije — \$200 na mesec in vsakdo bi jih moral sproti zapraviti. Ljudem se je to zdelo tako enostavno, da so trumoma pristopili. Dr. Townsend, ki je bil reven zdravnik, je postal mahoma prominenten človek, ki razpolaga s stotisočaki dolarjev in s stotisoči glasovi v volilnih bojih.

Oscar Ameringer ga zdaj posnema z agitacijo v prid svoje korporacije "izobilja". "Ako ste za moj program izobilja, pristopite v korporacijo izobilja," jih vabi Ameringer in ljudje pristopajo, mu plačujejo članarino in naročajo njegov list.

Ameringer je bil včasih socialist — namreč celo vodilen, militantni socialist. V prvi vrsti je on bil in je ameriški "biznisman". Tako je sedanjo krizo izbral, ne v korist agitacije za socialistično stranko in za socialistični program, nego za svoje tiskovno podvzetje v Oklahoma Cityju in za ljudi, ki mu pomagajo v kampanji za "izobilje".

"Verujte! Ubogajte! Borite se!"

Italijanski diktator dopoveduje svojemu ljudstvu, da je nepremagljivo. Ako mu kdo, ki je tudi močan, pokaže zobe, pravi: "Mi lahko čakamo desetletja, ako treba!" In ker noče, da bi ljudje v Italiji sumili, da se česa boji, jim zapove: "Verujte. Ubogajte! Borite se! Kajti mi gremo naprej od zmage do zmage!"

Narod ploska, ker ga je v prejšnjih dvestdesetih privadil verjeti in verovati. Ampak to ne bo trajno. Pride čas, ko bo zadovila. To bo udarec fašizmu — težji udarec, kot pa bi mu ga mogla dati kaka zunanja sila. Lincoln je dejal, da je mogoče variti vse ljudi skupaj nekaj časa, nikakor pa ne vseh ljudi vse čase. Italiji in Nemčiji so druge imperialistične sile morda storile več ko eno krivico. Te se lahko odpravijo, ampak ne s še večjimi krivicami, ki jih hočeta svetu naprtiti diktatorja s svojimi dekreti iz Berlina in Rima.

Komunisti so si dali udarec in unijah, ker so delovali v njih vse s stališča izrabljati jih za svojo stranko, namesto da bi delali za unije!

AMERIŠKA VLADA OBDOJA POLITIKO NASILJA SLEJ KO PREJ

Ker sta postala evropska fašistična diktatorja Hitler in Mussolini prošle mesece posebno arogantna, venomer preteča s silo in Hitler jo je tudi izvajal, oba pa sta jo izvajala v Spaniji do konca civilne vojne, je ameriški pomočni tajnik za zunanje zadeve Sumner Welles izjavil, da ameriška vlada take taktike ne odobrava. Ne le, da je proti nji, nego jo obsoja in ji bo nasprotovale. Na sliki z Wellesom so časniki poročevalci. Kako daleč bo šla ta dežela, ako Mussolini in Hitler povzročita obo-

rožen konflikt, je danes še nemogoče uganiti, kajti opozicija proti vmešavanju Zed. držav v "evropske zadeve" je ogromna. Roosevelt očita, da se namenoma trudi zapletati svet v vojno in pogladi v njo tudi to deželo, da zaseni s tem svojo neuspehe. V resnici je Roosevelt imel nekaj zelo stvarnih govorov proti fašizmu, le žal, da ne Anglija, ne Francija, ga nista podprli takrat, ko je bil čas zato najprikladnejši. Zdej se je Chamberlain nekako izpametoval, najbrž samo navidezno.

Današnje delavsko politično gibanje v Zed. državah razkopano v nebroj struj

Piše FRANK ZAITZ

Ko so jugoslovanske sekcije imele svoj prvi zbor, niso bile pridružene, razen nekateri klubi — še nobeni delavski politični stranki. Prvega zbora JSZ leta 1910 se je udeležil na povabilo slovenskih in hrvatskih sodrugov tajnik ameriške socialistične stranke Mahlon Barnes. Zastopniki srbskih, bolgarskih in macedonskih klubov, ali bolje, njih posamezni člani, so se navduševali za pridruženje k SLP. Slovenski socialisti so bili za pridruženje k S. P. (soc. stranki) in hrvatski delegati so jim pomagali.

Mahlon Barnes je bil unijski voditelj. Unija, v kateri se je udeleževal, je bila one dni ena najplimnejših v deželi. Ameriški delavski federaciji je dala tudi predsednika. Bil je Samuel Gompers. Oba sta bila člana unije izdelovalcev cigar. Danes je brez važnosti. One dni pa je bila skoroda v ameriškem unijskem gibanju klavna po vplivu.

Sodrug Barnes je delegat na našem prvem zboru razjasnil stališče soc. stranke in tudi odgovarjal na zelo ostre, včasih skoroda surove napade eselistov. Zedinjena Jugoslovanska socialistična zveza se je odločila za pristop v socialistično stranko. Delegati, ki so bili temu nasprotni, so se osredotočili okrog "Radničke Borbe", ki izhaja v Clevelandu, in delovali naprej za SLP.

Ze takrat — to je — leta

1910, je bila socialistična stranka edina upoštevanja vredna delavska politična skupina. To je ostala vseskozi do leta 1920. SLP je sicer nominirala svoje kandidate v vsaki volilni kampanji, kar ji ni bilo težko vzlic njeni šibkosti, kajti volilni zakon takrat niso bili tako strogi napram radikalnim skupinam. kakor so danes, ko jim onemogočajo priti na glasovnico.

Resnična delavska stranka, ki so jo napredni delavci in liberalni intelektualci upoštevali, pa je bila samo socialistična stranka. Tudi nasprotniki so jo spoštovali.

Ze med vojno se je to stanje zelo spremenilo. Vse delavski nega protivojnega stališča se je nanjo navajala oblast z vsvo svojo močjo. Vrh tega so ji škodili tudi notranji boji, kajti velika skupina, ki je obsojala protivno resolucijo strankine večine, je smatrala, da je vsled svojega nerealističnega pogleda sama pomagala reakciji uničiti samega sebe.

Marsikak socialistični voditelj je moral pod pritiskom vojne histerije zapustiti svoj javni urad, bodisi v zakonodajah ali kjer že. Kongresnika Bergerja na primer so parkrat pogladi iz zbornice, čeprav je bil poslan v njo po volji večine ljudstva v svojem okraju. Socialistični poslanci v newyorški legislaturi so bili izključeni. Socialistični alderman v Chicagu

je bil v mestnem svetu opljuvan.

Ko so Zed. države napovedale vojno centralnim silam, je posegla vmes poštna oblast in zatrla skoro vse angleške socialistične liste. Soc. stranka je bila takrat v vodstvu v par sto mestih in v mnogih manjših občinah, ki je polagoma vse izgubila. Njeni angleški časopisi so propadli drug za drugim, kar pa ji je bilo ohranjenih, so bili uničeni po vojni vse delavski stranke — v Reedovo in Ruthenbergovo. Pozneje sta postali eno, kakor je naročila kominterneta. Kdor se ni pokoril, je bil izključen in proglašen za izdajalca najslabše vrste.

L. 1914 sem delal v rudniškem mestu Butte, Mont. Imelo je vzorno socialistično upravo. Ugonobili so jo z ene strani kompanijski plačanci na vodstvu lokalne unije WFM, na drugi pa agenti provokatorji pod masko IWW. Zupan in vsa njegova uprava je bila odstavljena. Socialistična stranka v Montani, ki je postajala vodilna v državi, se odlej ni mogla nikoli več dvigniti. V Montani so tedaj izhajali trije angleški socialistični listi, med njimi en dnevnik.

Par let sem živel v Minnesoti. Socialistična stranka v St. Paulu in v Minneapolisu je bila tu in tam večinska, včas pa na drugem mestu. Med vojno je bila zbita na tla vse delavske naloge v strani reakcije, po vojni pa so se nje ostanki ter drugi progresivci združili in ustanovili farmarsko delavsko stranko.

V Wisconsinu, kjer je bila socialistična stranka zavednim delavcem povsod v vzpodbudo, je po razkolih v zadnjih letih nehala biti politična in se za politično delo pridružila progresivni farmarski delavski federaciji, katere posega v politične boje pod znakom LaFolletteove progresivne stranke.

Socialistična stranka v New Yorku — politično po številu oddanih glasov najjačja izmed vseh socialističnih organizacij v Z. D., je izšla iz lanske volilne kampanje toliko poparjena vseled neugodnega rezultata — dobila je namreč prav malo glasov — da je sklenila v bodoče politično delovati v newyorški American Labor Party. Tako je tudi tu nehala biti politična sila. Lani je dobila socialistična lista samo v dveh krajih častno število glasov: v državi Connecticut in v Readingu, Pa., toda obe ti dve listi sta bili socialdemokratski. Slednjo (v Readingu) je podpirala tudi soc. stranka proti volji svojega

lokala v Readingu, katerega je vsled sabotažne akcije suspenziral, oziroma črtala iz stranke.

Socialistična stranka je torej v tej dobi nehala biti politična stranka. Njeni nekdanji pristajši in člani so aktivni v drugih delavskih političnih skupinah, ki delujejo vsaka zase, nekateri so v delavski neustrankovski ligi, ki jo kontrolira CIO in agitira za new deal, za Rooseveltove načrte, v volilnih bojih pa največ za demokratske kandidate, v Wisconsinu in v Minnesoti za progresivne in farmer-labor, v New Yorku pa za demokratske kandidate na listi American Labor Party.

Komunistična stranka, ki se je s svojo novo taktiko v prejšnjih par letih zelo opomogla — veliko po krivdi socialistične stranke, istotako agitira za Roosevelta in njegove kandidate v demokratski stranki. V lanske volilni kampanji v Penni je nekatere demokratske kandidate zmerjala z izdajalci in kruki. Ker so bili v primarnih volitvah zmagoviti, jih je vseeno indorsirala ter agitirala za te izdajalce in "kruke", in istotako v Illinoisu. Zadnji tak slučaj na pr. so županske volitve v Chicagu, ki so se vršile prošli tork. Komunisti so agitirali za dem. županskega kandidata, katerega so še pred dobrim letom zmerjali za kapitalističnega plačanca in morilca stavkarjev v ne še pozabljenem south-čikaškem masakru.

Kaj naj v teh okoliščinah počne socialistična organizacija, kakor je JSZ?

V ponos je nam, da smo mi še edina federacija v socialističnem gibanju te dežele, ki kaj šteje, z izjemo finske, ki je večja in bogatejša tradiciji. Nemška in mnogo drugih je pod pritiski in vsled neposobnega vodstva v kritičnem momentu razpadlo. Mi vztrajamo.

Kakor socialistična stranka sama, tako mora tudi naša zveza iskati prilagoditve sedanjim razmeram. Skozi par desetletij smo vedeli, da v političnih kampanjah nimamo druge naloge kakor agitirati za socialistične kandidate. Danes imamo takozvane delavske liste v vsaki državi pod drugimi imeni, ali pa od takozvanih delavskih predstavnikov indorsirane demokratske in republikanske kandidate. Ker je položaj tak, je treba dati naši zvezi v soglasju s temi dejstvi — bila nam ljuba ali ne — moč, da sama ukrepa, kakšne naj bodo njene naloge v volilnih bojih, namesto da bi čakali navodil od kakor druge skupine, ki jih ne zna dati niti sama sebi.

Glavna dolžnost vseh sličnih organizacij, kakor je naša, pa je delovati za zedinjenje vseh delavskih političnih skupin (ki so res delavske, in ne kakor pustolovščine), ki bi bile potem skupno v stanju zgraditi delavsko politično gibanje s socialističnim programom, za kakršnega se soc. stranka bori od svojega začetka in je na tem polju izvršila ogromno vzgojevalnega dela. Nihče v zgodovini ni ne bo mogel izbrisati teh zaslug. Ni pa bila kos ne pod enim ne pod drugim vodstvom ostati to, kar bi morala biti, v svoji najkritičnejši uri. Zato je to, kar se iz nje zdaj poraja, nova stranka. Le ime ima iz prošlosti.

Prvomajsko slavlje

Detroit, Mich. — Kot vsako leto bo tudi letos zavedno delavstvo vsa sveta proslavilo delavski praznik — prvi Maj. V Evropi je le še par takozvanih demokratskih dežel, kojih še ni zasedla kruta roka brutalnega fašizma v tej ali oni obliki. Pa tudi te dežele so nezanesljive. Temni elementi v njih čakajo le ugodne prilike, da se jih polastijo. Toliko opevana demokracija teh dežel je le še okostje prave demokracije. To občutijo ponosni čelni na svoji koži. To občutijo junaki Španci, ki so morali s pomočjo izdajalskih demokracij, vključevši Ameriko, podleči fašističnim krvolokom.

Vzlic temu je pa v teh (demokratskih) deželah še toliko svobode, da bo zavedno delavstvo v njih proslavilo Prvi maj z veličastnimi povorkami in manifestacijami za mednarodno delavsko solidarnost in bratstvo. Delavstvo v Rusiji bo na ta dan v milijonih pohitelo na ulice, da izrazi svojo lojalnost prvi delavski državi, katere skuša vzlic ogromnim zaprekam uvesti znaštevni socializem, kot so si ga zamislili veliki geniji Marks, Engels, Lenin in drugi. V ta namen je sovjetsko delavstvo doprineslo ogromne žrtve in sadovi teh žrtve se že danes kažejo v obliki ogromnega napredka na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju.

Slovensko delavstvo v Detroitu bo praznovalo Prvi maj v nedeljo dne 30. aprila v Slov. delavskem domu. Pri proslavi sodelujejo kluba št. 114 in 115 JSZ in pevski zbor "Svoboda". Za to priliko se bo skušalo dobiti kot govornika s. Walter Reutherja, predsednika največjega lokala unije UAW. On je izboren govornik in simpatična osebnost. Dalje nam "Svoboda" podala več koncertnih točk v obliki zborovih pesmi, duetov in kvartetov. Dramski odsek bo pa vpriporil delavsko igrico "Krst revolucionarja", katero je spisal Joško Oven. Ta drama simbolizira preganjanje francoskih revolucionarjev tik pred smrtjo Karl Marksa. Pokaže nam velike žrtve, ki so jih doprinali zavedni delavci v tedanjih časih. Vse zavedno delavstvo iz Detroita in okolice je vabljeno, da se udeleži te proslave.

Frank Cesen.

Rusija nepremagljiva

Moskovska "Pravda" piše, da je postala USSR tako mogočno pripravljena in oborožena, da si bo vsakdo, ki bi jo kanil napasti, razbil zobe.

V PRIHODNJI ŠTEVILKI

Kako uspeva finska socialistična federacija, ki je bila do razkola največja v socialistični stranki in po ustanovanju (časopisje, domovi, zadruge in šole) najbogatejša? Na to vprašanje odgovarja njen tajnik W. N. Reivo. Njegova izjava o prošlosti in bodočnosti delavskega gibanja v Ameriki, in o stanju finske federacije, bodo v prihodnji številki Proletarca na 2. strani kot nadaljevanje serije člankov o našem pokretu, ki jih piše Frank Zaitz.

"MAJSKI GLAS"

"MAJSKI GLAS" je revija, ki je načelno posvečena delavskemu gibanju in agitaciji za socializem. Znano je vam, da je vas njegova vsebina še vselej zadovoljila. Tako vas bo tudi letos.

Sodelujte v agitaciji, da bo spet čimbolj razširjena — da pride, ako le mogoče, v vaši naselbini v stanovanje vsakega rojaka.

Cena za posamezen izvod je 25c. Za večja naročila so cene sledeče:

10 iztisov.....	\$ 2.40	75 iztisov.....	\$15.75
25 iztisov.....	5.75	100 iztisov.....	20.00
50 iztisov.....	11.00	250 iztisov.....	47.50

Naročila pošljite čimprej! Potrudite se za naročila v društvih, v klubih, med posamezniki, v unijah in kjerkoli mogoče. Z vašim sodelovanjem bo ta revija tudi letos uspeh, v ponos vsem, ki verujejo v izobrazbo in napredek delovnega ljudstva. Naročila pošljite na naslov "MAJSKI Glas", 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Obljubi veliko, pa kam prideš. Dr. Townsend je uspel le z obljubami, kakršne vsak človek lahko razume. Zdjaj ga na svoj način posnema Oscar Ameringer. Dne 2. aprila je bil v Chicagu sklican zbor svoje organizacije — oziroma inkorporacije "izobilja". Beseda, ki jo vsakdo razume, kakor razume vsakdo kaj pomeni \$200 na mesec. D. J. Lotrich meni, da se nam te vrste propaganda zdi morda smešna, ampak zaleže. Za visokodoneče marksistične teorije se masa ne zanima. Ona hoče, da se ji obljubi v jeziku, kakršnega razume. Na žalost so zmešali socialistični stranki "dialektiko" ljudje, ki so prišli preučeni iz šol, ne da bi znali kaj obljubiti v preprostem jeziku in še manj pa, da bi znali delati med maso. Šli so skozi šolo, kakor bi dejal pokojni Jože Zavertnik, ne da bi mogla iti šola skozi njih. Zato posamezniki zanjejo, ker organizacija ni razumela svojega dela in svoje naloge.

Ali ste čitali, da je Madrid skoro ves razbit? Lahko ste, kajti tako so poročali pred dobrim tedom vsi italijanski listi, ki jih kontrolira ducejeva Italija. Razbili so ga kajpada Italijani — če se vzame laž v Musolinijevih listih za resnico. Čudež je, kako si more povprečen čitatelj listov v Italiji sploh zdaleč predstavljati take vesti za resnico. Kako naj na primer pameten človek verjame, da so Italijani v Madridu porušili mesto samemu sebi, italijanski in nemški letalci pa so metali 32 mesecev same salame na to mesto, pa prav nobene bombe!

Rev. Trunk in Amerikanski Slovenec se še vedno ukvarjata z opicami, in to celo v uredniških člankih. Morda se bodo opice v znak protesta obrnile na opičji oddelek lige narodov, oziroma društva opic.

"Amerikanski Slovenec" stavi uganke. Na primer, ali je kje vsaj ena slovenska družina, ki jo je socializem osrečil? Najbrže ne, ker socializma v tej deželi še nikdar ni bilo.

Imamo pa v vseh naših naselbinah že desetletja več ali manj KLERIKALIZMA, o katerem vemo, da je OSREČIL samo družine najbližnje zlahte duhovnih gospodov, na pr. "A.

PO KRIVEM OBDOBJU

Mihajlo Gorin (slika spodaj) je bil v Californiji obsojen radi špijonaze na šest let zapora, po prestani kazni pa mora biti deportiran v USSR. Go-

rin je bil v Los Angelesu glavni urednik sovjetske turistične agencije. Do bil je "dobre" zveze in iskal od ameriških tajnih skrivnosti o oboroževanju in o vojni mornarici Japonske. Njegov zagovornik je izjavil, da je torej iskal le podatke, ki bi jih potrebovala njegova dežela ne proti Zed. državam, nego proti skupni "sovražnici". Ampak to ni drlo, in če bi, bi zamerila japonska vlada.

V tej obravnavi je bilo prizadetih pet oseb. Vse, razen ene, so bile obsojene.

S.", nekatere v "metropoli" itd., dočim so vse druge bile ob par stotice dolarjev, ki bi ji, če bi hotele biti pametne, lahko porabile sebi v korist, namesto da so jih zmetale gospodom v malho.

Vseeno — gospodje reverendi v Lemontu, v Clevelandu itd.: Ali je res, ali ni res, da ste "prečastita reverenda" Hlinka in zdaj dr. Tiso prodala Slovaško Hitlerju in znjo pomagala skopati grob čehoslovaški republiki? Čemu se izvijate o družinah? Poglejte vse vaše katoliške družine na Slovaškem in pošteno priznajte, da jih je prodal klerikalizem natančno po škarijotjsko. In še nekaj: Ali ni Tiso sam tekkel v Berlin in apeliral za varstvo? Ha-ha-ha. Ampak ne za Slovaške, oni so zdaj v joku.

"Naprej" je za pomoč Jugosloviji, "da se bo mogla upreti in vzdržati pred fašisti". Še pred komaj par leti so isti viri finacirali izdajanje brošure, oziroma mnogih brošur, proti prav isti Jugosloviji in isti jugoslovanski vladi (diktaturi). Kdo se je spremenil? Vlada v Beogradu, ali komunisti?

"Proletarec nas je obsul s faloti, bedaki, lažnjivci, neodgovorneži..."

Tako piše "Naprej" z dne 28. marca. Dalje ponavljajo, da smatramo Roosevelta za "največjega reakcionarca". Nu, kaj? Kaj na primer mislite o ljudeh, ki takole igrajo in slepomišijo? Ali imajo čitatelje svojega lista res za bedake, ali pa so sami toliko zlobni, da se ne morejo pošteno krotiti niti toliko, da se ne bi tako očitno kregali z resnico?

Ugotovili smo, da je demokratska stranka najbolj reakcijska, najbolj nazadnjaška stranka v tej deželi. "Naprej" se zgraža radi tega. Nu, pa rečimo: "Demokratska stranka je najbolj radikalna, najbolj delavska, najbolj socialna misleča, ki na celi črti vsepovedno podpira Rooseveltov new deal. Predsednik nima z njo nikakih neprilic. Komunistom je to tako všeč, da so politično akcijo v svoji stranki opustili in delujejo zdaj samo še kot demokrati v demokratski stranki. Bravo. Živo, ploskanje in tako dalje. Pika.

"Bartulovića se čezdalje bolj z veseljem spominjamo." Tako pravijo zdaj v Pittsburghu. Dali so mu najmanj deset tisoč dolarjev težko prigranega denarja hrvatskih proletarcev, da nas uniči, zdaj pa so ga nam vrgli pred vrata. Mi smo bili njegovi soigralci, pravi "Naprej" (istotako po plačani metodi, kakor jo je za isto svojat vršil Bartulović).

"Vzemite časopise iz tedanjih časov. Kako lepo so se žogali. Lump tja, lažnjivec nazaj, goljufija tja, prevarant nazaj itd. Tako je šlo par let, v tistih lepih časih, ki si jih v Chicagu tako priščno, a tako brezuspšno želijo nazaj..."

To pomeni, kakor da smo mi dobili Bartulovića iz Nemčije, ali od kjer je že prišel, in da smo mu mi dali tisočake dolarjev, ne pa Radnički Glasnik, in da smo si mi najeli grobarja, ne pa oni za nas.

Tako falotskega zavijanja ne dobite nikjer nego res samo v takozvanem laži-žurnalizmu lumpenproletariata. Ali se je potem čuditi, če je po zaslugi takega "proletariata" zmagal fašizem v Italiji in Nemčiji? In da zmaga je dalje in dalje. In bo zmagal tudi v tej deželi, če se delavstvo pravočasno ne zdrži in spozna provokatorje, kakor je bil na primer Bartulović, katerega zdaj neposredno v Pittsburghu v svoji zlobi hočejo nam pripopati na grbo po pravilu tate, ki je

bežal, in vpil ljudem, tat me podi, primite ga, držite ga!

Slovenskega dne v Penni ni iniciatorja nobena jednota. To je tudi vzrok, čemu se je niti "poročevalec" pittsburskih antifašistov ne more spomniti.

"Obzor" z dne 1. aprila oznanja, da bo v bodoče izhajal samo dvakrat na mesec, namesto tedensko, kakor doslej. Ostal bo tudi v bodoče glasilo wisconsinske JPZS, ki je imela prošle mesece prilično težav zaradi nereda v glavnem uradu. Odbor izjavlja, da bo stvar poravnana brez škode za članstvo. Uprava "Obzora" je vzhicena, razočarana, ali kar že, ker ne gre, kot bi moralo iti. Mogoče bodo tudi pri JPZS začeli isto, kakor pri SDZ v Clevelandu: namreč, da ustanove svoje glasilo. To bo moralo pisati tako, kakor bi zahteval odbor, ne pa po volji vnanjega urednika. Nerodno sicer, za svobodo tiska nič kaj prikladno, ampak razmere so take. Deloma jim je F. R. Staut, kar se tiče JPZS, sam kriv.

Opustitev jugoslovanske bratske federacije ni bila pravilna, še manj pa koristna stvar. Tako imamo zdaj spet tekmo, v kateri ena organizacija šenkuje toliko in druga pa še več tisočakov. Ljudje v naselbinah pa se začudeno vprašujejo, čemu taka darila! Ali mar prevé plačujemo? Članom so opustitve assessmenta gmočno kajpada v prid. Dali bodo organizacije s tem v agitaciji za nove člane in ohranitev starih kaj prida pridobile, je seveda druga storija.

Španski fašisti so zmagali. Kdor se hoče zahvaliti, naj da za maše. Lemont in vsi drugi slovenski gospodje jih bodo z veseljem brali (namreč, če plačate).

Najnesrečnejši znak v našem letu in do tega poletja je "marela". Bila je tudi v prošlosti. Kdor ima korajžjo in prepiranje, se naj je ogiblje. Le mešetarji, ki znajo glihati in goljufati, naj jo uporabljajo! Inače zadostuje marela komaj proti dežju, to je, da se človek vsaj z vrha ne zmoči.

Pinčeva "Domovina" se skuša poboljšati. "Milijonski fond" je znižala z enega milijona na \$60.000 in je s tem priznala, da se je nabralo manj v boju za osvoboditev Jugoslovanov kot nabere fara sv. Vida v šentklarski sosesčini vsako leto za rešitev svojih duš na "prugem svetu". Seveda, mogoče so dobili "milijon-fondarji" kak ekstra milijon podkupnine, ker so podarili Italiji Gorico in Trst. Tako je v zapisniku, pravi Pirc, in zapisnik je v njegovem arhivu. Svetovni dnevnik ima pač privilegij imeti v arhivu marsikaj, kar ni resnično, pa trditi, da je resnično. Saj so spovedniki pri sv. Vidu, dobri in vse odpuste (za denar).

Frank Kerže "krtači" slovensko časopisje v Ameriki. Pravi, da še zanič, najslabša izmed vseh pa so po njegovi ugotovitvi glasila podpornih organizacij. Nekaj njegove kritike je zdrave, ne pa vsa. Ako so tu sredstva za dobro slovensko časopisje, pa ga vzlic temu nimamo, komu naj naprtno krivdo? To poglavje je tesar klopi pod vaško lipo kar nekaj prezrl.

Ha-ha-ha, se smeje "A. D." zaradi ambulance — češ, bo vendarle nekomu dobro služila — generalu Francu! (Morda za odvažanje republikancev na pokopališča, ki jih Franco na debelo pobija, dasi je civilne vojne konec.) Če se spominjate, smo nekateri že v pričetku ambulancne akcije svetovali, da se naj lojalistom rajše pošlje gotovino ali živila, ali pa zdravila, namesto ameriški avto. Če bi bili to storili, bi tista vsota kaj zalegla v nabrani na-

PRESTOLNICA, NA KATERI SE SOPORI SVASTIKA

Václav Čech je ponosen na zgodovinsko Hradičane v Pragi. Starodavna pokopljaja, ki so videla velik kos evropske in svetovne zgodovine. V Hradičanih je bil stan pokojnega predsednika čehoslovaške republike Masaryka in do monakovskega mira stan njegovega naslednika Beneša. Potem je prišel v

Prago Hitler, šalil Čech z nastanitvijo v Hradičanih — čeprav je bil v njih le nekaj ur, in zdaj je v njih stan "čehskega narodnega odbora". Ravnanje mora po Hitlerjevih ukazih. A povprečen Čech veruje da pride spet čas, ko bo nad Hradičani vibrala čehska narodna zastava in bo narod zopet svoboden.

men in Pirc ter Debeve se ne bi imela vzroka režati. Ampak komunisti so vztrajali pri svoji trmi. — J. P.

Tisoče španskih beguncev potrebuje pomoči. Vsak kvoder jim je v pomoč. Naša solidarnost z njimi se mora nadaljevati tudi zdaj, ko so poraženi — torej v času, ko ima človek najmanj prijateljev.

Urednik "svetovnega slovenskega dnevnika", ki dela v uradu, kateri izgleda "kot kakšna banka", ugotavlja, da je med ameriški Slovenci še okrog 100.000 nedržavljanov. Morda opira to svojo trditev na člane fare sv. Vida, morda na jolietško slovensko župnijo, mogoče še na druge. Če oni niso državljani, ni naša krivda. Vemo pa, da so naši ljudje zdaj že skoro vsi državljani. In vemo tudi, da so postali to brez Pircve "državljanke" šole. — Pika.

Pogorelec in Zajc spet deležna pridige

Pueblo, Colo. — Cenjena Ch. Pogorelec in Frank Zajc. V tem pismu zopet navajam nekaj stvari, ki vaju bodo morda zanimale. V prejšnjem, ki ste ga objavila v Proletarcu, nisem imel namena žaliti nikogar, najmanj pa našo naselbino. Odmevi pa so taki, kot da bi pobiral kamenje in ga metal v človeka. Če sem povedal tako kakor mislim, je to vendar moja pravična stvar! Saj imamo demokracijo!

Jaz sem vedno mislil, da gradimo zadrudni dom. Nu, če hočemo, naj bo "narodni", pa naj bo! Jaz bi rad, da bi res vse bilo narodno. Pueblo, njena je klarna in vse drugo njeno življenje tod okrog.

Vama je naša naselbina znana — obo sta živila v nji. Lahko vesta, kje je bila farovaška topilnica, v kateri so nekoč topili svinčeno in druge rude. Zdjaj je ni več, je pa na tistem zemljišču res farovž in farna šola. Včasih so hodili v ta kraj v topilnico rojaki na delo s kravatami. Zdjaj pa je to "narodni" prostor. Saj lahko rečemo, da je "narodni", mar ne?

Če sem rekel, da se bo "zallilo", mar je bilo to kaj slabega? Starodavna slovenska šega in navada je, da se pri vsaki doletani stvari pije tudi "likof". To smo storili tudi, ko smo formalno otvorili slovenski zadrudni dom.

V odmev se je potrudil tudi Louis Korošec. Pravi, da je bil to njegov prvi dopis. Upam, da ni bil tudi zadnji. Korošec se moti, ko pravi, da bi jaz nasprotoval, če bi bil vprašan pomagati. Ko se je začelo z izboljševanjem in gradnjo Doma, je bilo glavno vprašanje, kdo je boljši inženir ali arhitekt. Ampak če rečem to, bo spet kdo dejal, da hočem biti "smart". Da, Lojze, pravilno si povedal: Je Slovenski zadrudni dom. Seve, ako naselbina hoče, da je "narodni", naj bo — kaj morem jaz zato! Uradno je lahko tako označen, ali pravo uradno ime je samo kjer se davki plačujejo. Saj bi bilo nič več ko prav, da bi bila vsa naša naselbina zadrudna. Privatne šta-

dostne pokojnine. Oscar Ameringer pa si je mislil: Ponudi ljudem kaj takega, da bodo razumeli, kot razumejo v trgovini. In zdaj tudi on uspeva. Med nami ima nekaj pristašev in navdušenega agitatorja. Kaj hočemo. Taki so ljudje, jih ne spreobrneš, pa če še tako argumentiraš. — Opazovalec.

"Vseslovanski kongres"

Prejeli smo pismo s podpisom Pavla Kluna iz Pittsburgha, v katerem obžaluje, da so se slovenske organizacije za vseslovanski kongres, ki se je vršil decembra prošle leta v Pittsburghu, najslabše odzvale.

Kaj na primer se je zgodilo s kongresom slovanskih podpornih organizacij, ki so ga sklicavali isti ljudje prav tako v Pittsburgh? Flasko, ali kaj? Ni več glasu o njemu. Ni šlo?

"Vseslovanski kongres ni kak politična klika," pravi Paul Klun. Torej kaj je potem tisto? In pojasni (ne on, ampak tisti, ki so si izposodili za slovenske liste njegovo ime), da sklicujejo ta vseslovanski kongres slovaška evangelska unija (organizacija samo na papirju), čehska društva (posamezni člani), narodna slovaška jednota, Hrvatska bratska zajednica, Srbski narodni savez "in mnoge druge", kot poljske, ukrajinske in druge skupine.

Prvomajska proslava v Detroitu

Detroit, Mich. — Kluba št. 114 in 115 JSZ bosta imela prvomajsko slavo v nedeljo 30. aprila v Slovenskem delavskem domu. Eden govornikov bo Walter Reuther, predsednik West Side lokala UAW, ki bo nam med drugim kaj omenil tudi o zadnji konvenciji te unije v Clevelandu. Vprizorjena bo slava primerna igra in čuli bomo razne pevske točke.

Shod za zadrudništvo in drugo

Waukegan, Ill. — Izobraževalni odsek ima v načrtu podvzeti akcije predavateljskega in drugega podučnega značaja, da zainteresiramo ljudstvo za naše zadrude, namreč, da postanejo ljudje odjemalci v zadrugah v čimvečji meri. V ta namen bo aranžiral sestanek, na katerih bo sodelovalo vodstvo, uposlenci zadrug, njen ženski odsek, mladinska liga in kajpada delničarji ter odjemalci v splošnem. Tako se bomo skupno čimboljše zainteresirali za zadrudništvo.

Sedanja doba zahteva, da ji zadrudniki pokažejo pot v pravo smer. Kakor je bilo pri ustanovitvi potreba delničarjev za povzdigi trgovine, in s tem v korist odjemalcev, tako je ta naša naloga važna danes. Če bomo svoje lastno podvzetje omalovali in s ponosom kazali na "verizne trgovine" (chain stores), si bomo skopali grob po svoji krivdi. Vsa tega so potrebni sestanki, da se z dejstvi seznanimo in jih sporazumno rešujemo v skupni dobrobit.

V ta namen sklicujemo javni zadrudni shod pod pokroviteljstvom izobraževalnega odseka zadrug in Co-op Trading Co. v soboto 8. aprila ob 8. zvečer v gornji dvorani Slov. nar. doma. Glavni govornik bo Joseph Martinek, ki se je nedavno vrnil iz Prage. On se udeležuje v delavskem gibanju, vključevši v zadrudnem, že mnogo let. Martinek pozna zadrudno gibanje do dna, je izboren govornik, in bo gotovo vsakdo vesel, ko ga bo slišal. Torej pridite.

V zabavnem sporedu bo sode-

loval tudi pevski zbor Slov. nar. doma. Zapeli bodo par pesmi. Naslednji dan (v nedeljo 9. aprila) bo imel ta zbor svoj koncert z bogatim sporedom.

V soboto večer se bodo po govoru predvajale zanimive filmske slike.

Naših priredb s tem še ne bo konec.

V soboto 15. aprila priredi mladinsko društvo Little Fort SNPJ "večerno zabavo v Sloveniji". Torej nekaj posebnega. A ne mislite, da na odru, marveč pod vaško lipo. Kako se bo spored nadaljeval, je pa skrivnost omenjenega večera. Pridite vsi "očanci" in se prepričajte pod vaško lipo, kako je bilo nekoč in potem boste tudi ugibali, kako bo.

V soboto 22. aprila priredi zadrudna mladinska liga plesno zabavo v spodnjih prostorih. Vse te prireditve se vrše ne le v razvedrilo nego v korist prosvetnim in zadrudnim aktivnostim.

Za izobraževalni odsek, A. Možek.

Priredbe v Clevelandu

Cleveland, O. — Vprašanje, "kako bomo vse to vzdrževali", je res težko, a vendarle rinemo dalje še dokaj uspešno in snujemo načrte za nove prireditve. "Naprej" SNPJ je svojo izborni zaključil.

Predstava "Naš gospod župnik" prošle nedeljo v SDD je bila tudi uspeh, bodisi za igralce, kot v namen, radi katerega se je vršila.

V nedeljo 30. aprila bo imel koncert soc. pevski zbor "Zarja". Sodeluje klub št. 27 JSZ, kot običajno. To bo ob enem tudi naša prvomajska proslava. Naj še omenim, da priredi klub št. 27 piknik v nedeljo 25. junija in soc. klub "Delavec" JSZ pa 30. julija.

Slov. del dom bo imel v nedeljo 9. aprila veliko prireditev s sodelovanjem organizacij, ki zborujejo v tem domu. V nedeljo 16. aprila bo imelo prireditve društvo Strugglers SNPJ. Mladinski pevski zbor SDD bo imel koncert v nedeljo 23. aprila. Ženski odsek Slovenske delavske zadrudne zveze pa priredi banket v soboto 29. aprila. Ker že navajam prireditve v Collinwoodu, je pravično, da poudarim posebno še koncert, na katerega se pripravljajo pevski zbor Jadran. Vršil se bo v nedeljo 30. aprila. Prav tako številne so prireditve v SND na St. Clairju in v raznih drugih dvoranih v naši prostrani naselbini. Vzdrževati vse to je res težko, ampak vzdržujemo vse, kriza gor ali dol. — J. P.

Naša prvomajska proslava

Chicago. — Klub št. 1 JSZ je sklenil, da bo vsled spremembe Savinega datuma praznovan prvi maj skupno z drugimi organizacijami, ki bodo imele prireditve v ponedeljek 1. maja v dvorani organizacije Workmen's Circle, zvane Douglas Auditorium na So. Kedzie in Ogden Ave.

Mitzi Oven hvali gostoljubnost Mehikancev

Monterrey, Mexico. — Naše potovanje nam res nudi obilo užitka. Mehikanci so uslužni, da nas vse veseli. Gostoljubnost med njimi je zares kar vzorna. — Mitzi Oven.

"Prešeren" praznuje 10-letnico

Chicago. — Pevski zbor "Prešeren" bo imel v nedeljo 23. aprila v dvorani SNPJ koncert in slavo svoje 10-letnice.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

"Antis" Would Smash Labor Laws in Many States

Organized labor is girding itself for a real battle in various state legislatures where the biggest crop of anti-labor bills in years has been introduced. If enacted, many of them would wreck or destroy unions and do away with many hard-won rights that labor now possesses.

Labor leaders and progressives outside labor's ranks voiced alarm over the trend and organized their full strength to fight the vicious proposals.

The repressive measures were declared to have been inspired in many states by organizations such as the misnamed "Associated Farmers," operating as masked "fronts" for labor-hating employers.

Because of this wave of dangerous legislation, demands for the continuation of the La Follette Civil Liberties Committee grew in volume.

How many of the anti-labor bills will become law remained uncertain, but political experts pointed out that in the main the state legislatures are now more reactionary than they have been at any time since 1930.

In at least a half dozen states, so-called "labor relations acts" have been introduced, carrying some good features, but concealing under innocent-sounding phraseology provisions which, it is claimed, could be used to smash organized labor.

Some of these trick clauses would curb the right to strike, forbid boycotts of unfair employers and prevent pickets from "interfering" with strikebreakers who take their jobs. Such acts have been introduced in the legislatures of California, Michigan, New Jersey, Wisconsin and other states.

One of the worst is up in Wisconsin. It was drafted by the so-called "Council of Agriculture," accused of being linked with the "Associated Farmers." It would repeal the present state labor disputes act enacted during the La Follette regime, legalize "company unions" and virtually outlaw strikes. In Pennsylvania likewise an attempt is being made to emasculate the "little Wagner act" adopted during the Earle administration.

The old reactionary crowd in the Indiana legislature have a number of bills pending which would adversely affect labor conditions in that state. The "antis" have attempted to repeal the full-crew law which was put through by the standard Railway Organizations after years of battling. However, the efforts were abortive and those seeking the repeal were beaten.

In Oregon, which already has a law that straitjackets labor, two other vicious bills are before the legislature. One would outlaw closed shop contracts and another would penalize pickets as "rioters" if they fail to disperse at police orders.

One of the most amazing measures has been entered in the South Carolina legislature. It would require unions to report all dues collections monthly to the state, which would then levy a 50 per cent tax on the proceeds.

—United Mine Workers Journal.

Consumer Notes

Issued by Counsel Division A. A. A.

Facts for Easter Eggs Artists

Easter eggs not only should look good, but their color should be safe, cautions the CONSUMERS' GUIDE, publication of the Consumers' Counsel Division of the A. A. A.

Color often seeps through the porous shell of an egg onto the white. If there is any harmful substance in the dye, such as arsenic or lead, illness may result if hungry small consumers lay hands on colored eggs.

Almost all Easter egg dyes on the market today are made from harmless coal-tar dyes. Many of the latter are composed of dyes certified for their purity by the United States Department of Agriculture.

Certified coal-tar dyes are practically the only food ingredient for the purity of which the Government takes responsibility before it is added to a food. At the present there are only 15 colors on the permitted list of dyes which may be legally added to food.

A sample from each batch of a permitted dye made by a dye manufacturer must be tested by the Food and Drug Administration and pronounced free from harmful impurities before it is a certified color and only that batch is thus certified.

Once approved, the manufacturer may label a color as "certified by the Dept. of Agriculture." The color is given a lot number which is stated on the label of each package.

Dyes packaged for the Easter trade, although possibly obtained from a certified batch, are generally sold in such small amounts as to be impracticable for the manufacturer to go through the procedure entitling him to label them as certified.

No system of certification is in effect for animal or vegetable dyes.

Look Before You Sign

Buying on time is all right for those who don't have the ready cash, but be sure you know what the sales contract says before you sign on the dotted line.

Here are some of the questions the installment buyer should ask himself—and the dealer—before he signs:

1) What will the credit actually cost me in money? What rate of interest is charged?

2) Are all the dollars and cents figures in the contract correct? Are there any blank spaces to be filled in later?

3) What are the insurance charges, if any? What insurance is actually provided?

4) To whom will I owe the payments?

5) What penalty charges may be imposed for late payment? Are there any other extra charges?

6) Do I have a right to fair notice before the merchandise can be repossessed? What repossession charges may be collected?

7) What security have I given? Does the security include other merchandise previously bought? Does it include a wage assignment?

8) What legal safeguards and guarantees have I waived?

9) Do terms in fine print commit me to additional obligations?

10) Is there provision for a fair refund on carrying charges if early payment is made?

TRUSTS

Testifying before the Temporary National Economic committee, the so-called "monopoly-investigation" committee, Statistician Willard Thorp, a Dun and Bradstreet man, staggered the committee's imagination with a recital of how a few corporations control the bulk of employment and production in many great industries:

Industry	No. of Co's	% Control
Aluminum	1	100
Corn binders	4	100
Plate glass	2	95
Corn planters	6	91
Cans	3	90
Automobiles	3	86
Cigars	3	80
Copper	4	78
Lead	4	60
Steel	3	60
Whisky	4	58
Zinc	4	43
Cement	5	40
Coal	4	10

"Corporations with less than \$50,000 total assets accounted for over half the number of all corporations but only 1.4 per cent of total assets," Mr. Thorp explained. "At the other end of the scale, corporations with over \$50,000,000, accounting for only 0.2 per cent of the number, controlled over half of total assets for all corporations." And 6 per cent of all corporations own 86 per cent of all assets.

COST OF PRODUCING WHISKY PLACED AT 25 CENTS A GALLON

But Consumers Continue To Pay Fancy Prices

The whisky business "is good work if you can get it." It is a fantastically profitable business, but to get into it and stay in it you have to be a monopolist, with small scruples and big bank connections.

That about sums up disclosures made recently at hearings of Senator Joseph C. O'Mahoney's "Anti-monopoly" Investigating Committee.

The witnesses were Gene Tunney, former heavyweight champion, now chairman of the American Distilling Company, and other top officials of whisky concerns.

The first questions were: What does it cost to produce a gallon of whisky, and what is the price paid by the consumer?

Whisky Cost Small

A typical answer was provided by James E. Friel, vice president of Joseph E. Seagram & Sons, a huge American-Canadian whisky combine.

The cost of producing a gallon of "Kentucky bourbon," Friel admitted, is only 25 to 30 cents a gallon. The Federal tax is \$2.25, so the total cost is about \$2.50 a gallon.

The retail price of such whiskies was given as \$1 to \$1.20 a pint, or \$8 to \$9.60 a gallon. "Bonded" whiskies, which cost no more to produce and pay no more Federal tax, were said to cost the consumer up to \$15 a gallon.

Bankers Real Bosses

How are those wide margins maintained if, as the witnesses insisted, the whisky business is "highly competitive"?

Part of that riddle was answered by Tunney when he testified that smaller companies like his find it hard to compete with Seagram and the rest of the "Big Four" distillers, because the latter can furnish unlimited bank credit to wholesalers who buy their wares.

"If you can throw \$300,000 to \$400,000 of whisky into a fellow's store without any payment, and wait until you can get the money," Tunney explained, "of course you are going to sell a whole lot more whisky."

Price Fixing Law Helps

Another explanation of the maintenance of high whisky prices, despite the fact that whisky supplies and production have far-outstripped demand, was given as the Federal and state laws enabling distillers to dictate the prices at which retailers must sell their products.

The Federal law is the Tydings Act which Sen. Millard E. Tydings, reactionary Democrat of Maryland, slipped through as a "rider" to a District of Columbia appropriation bill. All the witnesses insisted that these price-fixing laws are a fine thing for the Whisky Trust. When Senator O'Mahoney asked them whether farmers shouldn't be given similar "assured profits," the witnesses said they "could not answer" that question.

"ZARJA'S" SPRING CONCERT APRIL 30TH

Cleveland, O. — Socialist singing society "Zarja" will present its Spring Concert on April 30, at the Slovene National Home, corner of St. Clair and Addison.

The group will present a dramatization entitled "In Heaven and Earth." Tony Elersich will play the leading part (Ray Maynard), editor of a college newspaper who is expelled from college and imprisoned for making speeches against war. Sue Pakis will play opposite him. Others in the cast are: Andrew Turkman, Frank Elersich, Ralph Poljsak, Frank Kacar, John Slosar, Edward Poljsak and Andrew Elersich.

The chorus will present a variety of Slovene folk songs.

Admission will be 25 cent if you buy your tickets in advance, or 40 cents at the door.

Music for dancing will be furnished by Frank Barbich.

The concert, conducted by Mr. Joseph V. Krabec, will begin at 8 P. M. A good time is assured to all, young and old, from grand-dad to Junior.

Andy Elersich.

WISH YOU WERE HERE

Vacationing the past few weeks in Mexico, Josko, Mary and Mitzi Owen send greetings stating that the country is "beyond description and the Mexican people certainly hospitable."

Upon their return Josko will write a series of articles on Mexico for our paper.

WORDS OF WISDOM

Poverty is uncomfortable, as I can testify, but nine times out of ten the best thing that can happen to a young man is to be tossed overboard and compelled to sink or swim for himself. — Garfield.

On The Labor Front

By NORMAN THOMAS

There is nothing that anyone can say by way of, even partial, excuse for the latest act of Nazi brutality and aggression. Hitler has again crudely and cynically broken his word. This time he has not even the excuse that he is taking over a territory predominantly populated by Germans. He has revealed his government as one which no person or nation can trust; his actions are based solely on national self-interest as he conceives it.

In this case it is possible that the Nazis have overreached themselves. They have apparently finally turned away even their Tory sympathizers in Great Britain. They have acquired eight million Czechs who will be their implacable enemies in peace or war, no matter how long they bide their time. It is almost inconceivable that the protectorate the Germans have set up will work as well as Japan's puppet state of Manchukow.

One of the sinister aspects of the German performance is the use made by the Nazis of the extreme nationalist and separatist feeling of the Slovaks. Originally, it is true, the Czechs did not deal with that spirit in sufficiently tactful and tolerant fashion, but in recent years the Slovaks had no considerable grievances of any sort. Their nationalism is a stupidity of the sort for which the peasants and workers pay dear, but its existence of a corresponding nationalism among various groups of Europeans is one reason for the disorganization of Europe. There is no answer to Europe's problem until the exploited masses can forget a divisive nationalism and unite in opposition to the exploiter. This unity is consistent with some cultural autonomy. It is not consistent with the kind of nationalism which the Nazis exploited rather successfully in what was once the democratic republic of Czechoslovakia. It may be added that another war between capitalist nations will not eradicate this nationalism; only a positive Socialist fraternity of workers offers hope of its cure, and this we should aid by every means in our power.

Our State Department is right in denouncing Hitler's lawlessness. Our Treasury Department, of course, had to rule that the Czech provinces were no longer under the most favored nations division as to trade. All that is to the good. It is not equally to the good that Hitler's crime should be the occasion of giving the President dictatorial power over peace and war and that's what it would mean, should the President be given discretionary power to determine the degree of American neutrality and to decide, on his own motion, with what nations we shall trade in time of war. Such trade is all too likely to be a road to war and the power to decide upon it is very probably a power over peace and war. It is a decision, therefore, which should be made, if at all, only by Congress and not by this or any other President. It is important to make instant and widespread protest against any change in the Neutrality Law which will increase Presidential discretion. Socialists should make such protests their business, in whatever mass organization they belong to, and they should do it at once.

RATHER LATE TO LOCK THE BARN DOOR

There is grim humor in the report that the administration is now considering the matter of lifting the embargo on the shipment of arms to Spain.

Lifting the embargo, says the feeler sent out from Washington, need not await official recognition of the Franco regime, since it would take account solely of the state of facts and not the legal situation; the state of facts being that the Fascists have conquered the democrats and shipment to the latter may now be permitted as it will do them no good and will do the Fascists no harm.

The United Press says a new Fascist state was born when Franco entered Madrid. The Associated Press says the same in different words. So do the special correspondents of various papers. Franco received hearty congratulations from Hitler and Mussolini.

Up to Feb. 11 the state department and the White House received 167,105 telegrams, letters, postcards and printed forms regarding the embargo, of which number 15,888 opposed the lifting of the same. There have been many since then but their number has not been tabulated; they probably would increase the proportion in opposition, as there was a spurt in the sending of the printed forms. The senators and representatives also received great numbers of communications on this subject.

Having definitely played into the hands of the aggressor Fascists in this instance, the administration is not in a very good position to ask congress to give it carte blanche in using means short of war to stop aggressors. It might again mistake the defenders for the aggressors.

In Loyalist Spain the Communists, while they fought for the Loyalist

cause, nevertheless made trouble all the way through, causing division and strife within. That they were in a minority is shown by the ease with which they were vanquished recently when they rebelled against the plan to surrender after the cause became hopeless. Undoubtedly those who always referred to the Loyalists as reds or Communists knew it was not true. It was a good way to arouse prejudice against the democratic government. — Milwaukee Post.

Catlin Anti-Picketing Bill Is Signed by Governor Heil in Wisconsin

Madison, Wis.—Labor prepared a speedy appeal to the courts to have the Catlin "starving picketing law" passed last week declared unconstitutional as labor organizations of all denominations massed their forces for a legal battle which may extend to the U. S. supreme court.

Signature of the bill by Governor Heil places him clearly in the ranks of the reactionaries, labor declared.

Henry Ohl, president of the Wisconsin State Federation of Labor declared the present session of the legislature would "go down in history as the one blot on the scutcheon of Wisconsin."

"It may be a comfort to labor's enemies to enact laws seeking to strangle a movement which has been one of the greatest influences in an advancing civilization. Labor, nevertheless, will live through this period," he added.

A bull-headed driver was buried today.

He met with another who drove the same way.

War Referendum

The Advocate hails the movement which has been launched recently by Congressional liberals under the leadership of Wisconsin's Senator LaFollette.

They are again demanding a referendum of the American people on war. They are content to let the question of war in the hands of the Congress in the event that the American people should be attacked by a foreign nation. But they want to make it possible for the people to have the last say on the question of whether or not American troops shall be sent to foreign shores.

That states the question plainly and in a manner which should not be hard to answer. Most Americans are willing to repel invasion. But we do not believe that a majority of the American people are willing to protect the investment of American capital by invading other countries.

Most people now realize that they were duped in the last war. They were told that they were fighting to make the world a decent place in which to live—and they have lived to see life become harder. They were told that they were fighting to save democracy—and they have witnessed the rise of dictatorship. They were told that they were sacrificing to crush militarism—and this very week our own national congress is preparing to spend \$358,000,000 for war planes alone!

What we were fighting for was to preserve the profit interests of our nationals. That, too, was what the British, French and German workers died to preserve. And if we are wise we'll want no more of that.

If this is a nation of, by and for the people, then the people should demand a larger stake in the profits of war before they consent to murder en masse for those profits. But the fact is that American capital abroad becomes a burden to the worker at home as it operates industries with cheap labor and thus undermines and weakens American labor standards.

Another war will be a very serious piece of business. Americans should demand a "say-so" in the matter before they are sent abroad to fight it.

—Reading Labor Advocate.

THE NEWS REEL

By Charles Edward Russell

KID GLOVES FOR KUHN

The liberty-loving Germans may appear patient and long-suffering to any tyrants that may oppress them, but let those tyrants beware. Dearly the Germans love peace and pursue it, as any one can see, but there is a limit to their patience. For years they suffered in silence the hardships imposed upon them by the terrible man-eating Czechs, but at last, goaded to desperation by having the same rights as others but no more, they rose against their wrongers and demonstrated their unquenchable thirst for freedom by rushing into the delectable conditions prevailing now in the Reich.

Similarly, they are rising today against their servitude to the cruel, oppressive Poles. The German press, with its usual moderation and restraint, points out that the lot of Germans living in Poland has become absolutely intolerable. In Danzig, some Poles have attained to such a pitch of insolence that they will not get off the sidewalk when a German comes along. Of course the German spirit cannot really be expected to endure such atrocities and the annexation of Poland may be expected at an early date.

I suggest that from these notable examples we in this country may well take warning and watch our step. It must be well-known in Germany how we have persecuted the uncomplaining, mild-mannered, modest and efficient Fritz Kuhn, compelling him to conform (more or less) to the law like other persons and objecting in our newspapers to his announced purpose to overthrow this government and set up another.

Suppose the Fuehrer and the genial Berlin press should take umbrage at these wrongs and demand the "liberation" of Hoboken and Yorkville? Prudence, self-preservation and Senator Borah alike would indicate that we had better take heed to ourselves before it is too late.

FOOTBALL FIELDS AND "CULTURE"

The reports of the first two years of pugilism in our most eminent seats of the Higher Learning are most encouraging. The introduction of this form of refined culture was viewed at the time by some persons with misgivings, but the reports should allay all doubt as to the admirable results. It is confidently and with reason believed that with the aid of plenty of fisticuffs, our best universities and colleges can now turn out a more ruffianly ruffian than even the football field could hope to produce.

This should not be taken to mean that the football field is coming into a diminished favor among our foremost educators. On the contrary, it is found that the best bruisers among our undergraduates are always young men that have had ample training in football. Pugilism does not in the least supplant that noble pastime, but it is to be regarded as a higher form of the same delectable study, a kind of post graduate course, as it were, in battering up artistically your fellow-man.

Of course, these results have not been attained without some accidents. There have been split lips, broken noses, mangled ears, and many a bright young novice carried insensible from the cheering ringside. But what are these trifles compared with the main object already, we are told, fully assured. For listen a moment.

You see, pugilism is a valuable assistant in that field of endeavor to which our best colleges most contribute. A pugilistic bond salesman has a tremendous advantage. Whenever he encounters sales resistance, he can effectively resort to his fists.

LITTLE ESSAYS IN SOCIALISM

By John M. Work

A while ago I wrote in this collectivist corner, "I have no objection to anyone believing in real fairies—if you know what I mean." I am asked what did I mean?

I stand pat on my objection to the current practice of believing fairy tales merely because they are told by those to whom publicity has given more prominence than their intrinsic worth justifies.

Fairy tales are not confined to campaign years. We now have the one to the effect that if government and business will cooperate, all will be well.

The newdeals are aware that the new deal is a failure so far as putting the unemployed to work is concerned. They fear the result of the 1940 election unless more progress in this direction is made. Business claims it could put the unemployed to work if government would let it alone. Government, it seems, agrees to do so.

I do not doubt that a few temporary gains may be made here and there, especially if the government keeps on spending. But to assert that prosperity for the masses can be attained by private industry is the sheerest fairy tale.

However, I shall be glad to see it tried again. After the plan again for the steepest time demonstrates itself to be a failure, perhaps there will be more of a disposition to try production for use. That is what should have been commenced in March, 1933. It is tragic to have wasted six precious years.

Newspaper Guild Wins Wilkes-Barre Strike

Wilkes-Barre, Pa. — The 26-week strike of the Wilkes-Barre Newspaper Guild against three local dairies came to an end as strikers overwhelmingly accepted an agreement arranged by leaders of the Guild and the CIO.

Forty Hour Week

The agreement covers employees in the editorial, commercial and advertising departments of the three papers. It provides for the five-day, 40-hour week to go into effect next Labor Day, severance pay running up to 20 weeks after 19 years of service, the Guild shop for all employees and arbitration of wage increase demands.

Be Careful!

Did you know that: One out of every four families in the United States was affected by a disabling automobile accident last year? Every time metal crashed metal in this nauseating perussion, four families drew figurative staws from the Hat of Sorrow. Three escaped; one drew tragedy.

We are sure to get the better of fortune if we do but grapple with her. — Seneca.

